

BOLETÍN

DE LA SOCIEDAD ECONÓMICA DE
AMIGOS DEL PAÍS DE GERONA

SUMARIO

ACTAS DE LAS SESIONES CÉLEBRADAS POR LA SOCIEDAD ECONÓMICA LOS DIAS 9 DE MARZO, 8 DE ABRIL Y 11 DE MAYO DE 1921.—ERRORS POPULARS, per JOSEP GRAHIT.—INFORMACIÓN DE NUESTRA SOCIEDAD.—NOTICIAS.—PUBLICACIONES RECIBIDAS.

Sesión celebrada por la Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, el día 9 de Marzo de 1921.

En la ciudad de Gerona a nueve de Marzo de mil novecientos veintiuno, celebró sesión ordinaria esta Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, bajo la Presidencia del Sr. Director D. José M.ª Pérez Xifra, asistiendo los señores que se consignan al margen.

Leyóse el acta de la sesión anterior, que fué aprobada.

Dióse cuenta de un B. L. M. del Alcalde de Gerona dando cuenta de su toma de posesión y ofreciéndose., acordándose corresponderle a sus ofrecimientos.

A una carta del Senador por las Económicas, D. Luis Durán y Ventosa, dando cuenta de haber jurado el cargo que por las mencionadas entidades le fué conferido, se acordó agradecerle las manifestaciones y ofrecimientos que en la misma se contienen.

Acordóse también trasladarse al nuevo local cuando el estado de las obras lo consienta.

El Sr. Director dió cuenta de haber sido interesado un donativo para los niños austriacos, acordándose con sentimiento que no puede accederse por la penuria en que se encuentra la Económica, pero que se hará un llamamiento, particularmente, a los socios.

Y no habiendo más asuntos a tratar, se levantó la sesión y de lo en la misma tratado y acordado, doy fe.

Acta de la sesión celebrada en 8 de Abril de 1921 por la Sociedad Económica de Amigos del País.

En la ciudad de Gerona a ocho de Abril de mil novecientos veintiuno, celebró sesión ordinaria mensual la Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, bajo la presidencia del Sr. Director D. José M.ª Pérez Xifra, asistiendo los señores anotados al margen.

Leída que fué el acta de la sesión anterior, se aprobó.

El Sr. Director dió cuenta de la imposibilidad de poderse reunir en el local social en atención a las radicales obras de reforma que lleva a cabo el propietario del edificio en el inmueble que en parte ocupa esta Sociedad, en vista de lo que se acordó que hasta nuevo aviso u orden se celebren las sesiones mensuales en casa del señor Director, haciéndolo saber a los socios por medio del BOLETÍN.

Se enteró la Corporación del fallecimiento ocurrido del antiguo, ilustrado y querido socio D. Buenaventura Roqueta y Riera, notario archivero de esta ciudad, acordándose hacer constar en acta el sentimiento por la pérdida de tan digno y apreciado compañero.

Pasaron al archivo los folletos y revistas recibidas, y se levantó la sesión.

Acta de la sesión celebrada el día 11 de Mayo de 1921, por la Sociedad Económica de Amigos del País.

En la ciudad de Gerona a once de Mayo de mil novecientos veintiuno, celebró sesión mensual ordinaria la Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, bajo la presidencia del Sr. Director D. José M.ª Pérez Xifra, asistiendo los señores socios al margen anotados.

Leída que fué el acta anterior, se aprobó.

Enterada la Sociedad de las disposiciones últimamente dictadas relativas a la prohibición de cazar los pájaros insectívoros tan útiles a la agricultura, se acordó haberlas visto con sumo agrado.

Dada cuenta de que el día veintiocho del pasado mes de Abril falleció en Masnou, donde residía hacía siete meses, la señora doña Clotilde Grau Romanaty, viuda del inolvidable patricio e historiador querido Director que fué de esta Económica D. Emilio Grahit y Papell y madre de nuestro querido amigo el Secretario General de esta Sociedad D. José Grahit Grau, cuya difunta era una persona de inapreciables dotes y virtudes, sumamente querida y respetada en esta capital, motivos por todos los cuales se acordó hacer constar en acta el sentimiento de esta corporación por tan sensible pérdida y comunicar el más profundo pésame a su distinguida familia.

Y después de dar cuenta de varios folletos y periódicos recibidos, se levantó la sesión.

ERRORS POPULARS

(Continuació)

L'ESTAR DRET FA CRÉIXER

—Que vol créixer?

Aquesta és la pregunta que més correntment es dirigeix a una persona quant està dreta davant nostre, com volent-li dir que prengui seient per a que no es cansi.

Qui n'ha fet aquesta ingènua pregunta alguna vegada? Poques persones se n'han escapat.

I quan hom usa tals mots interrogants es diu tant de rutina, per haver-ho dit tota la vida, que no es pensa el que's pregunta, car si es medités, segurament no es pronunciaria. Oh, la rutina!

Si pensessim en els efectes d'estar drets, la raó natural ens aconsellaria que no ho preguntessim mai més si es vol créixer, car l'estar dret, com el caminar, fa arronsar els nervis, i el pes de l'home obliga en poc o en molt a disminuir l'alçada.

L'home curt de talla qui vol assegurar-se d'escapar del servei militar si està ran la mida, és quasi segur que ho aconseguirà si avans d'ésser midat ve de fer una llarga caminada. Això ho sab tot-hom, com és ben sabut que'l pujar corrents una escala alta a l'arribar a dalt l'individu sofreix palpitations.

Si es sab, doncs, que'l caminar, com l'estar dret, fa tornar petit, perquè es pregunta si es vol créixer? Millor seria preguntar si es vol tornar petit. Però encara millor fóra no preguntar res, perquè ni l'estar dret fa créixer o sinó veuriem convertir-se en gegants a tots els qui, per raó de la seva professió, seuen poc durant el jorn, ni el fer llargues caminades fa tornar petit en definitiva, car tampoc veiem els nanos que haurien de córrer pel mon, i que haurien d'ésser els rodamons.

Es cert, com hem dit avans, que un viatge cansat a peu escursa els nervis i es disminueix l'alçada de l'home, però no és menys cert que aital disminució és passatgera, recobrant el subjecte la seva estatura ordinària després d'haver reposat les hores suficients.

Tot-hom sab també que són moltes les persones, especialment en la edat de desenrotllar-se la naturalesa, que en sortint d'una malura de llarga durada, han crescut. El repòs del del llit, la posició propícia a estirar-se, predisposa a la creixensa i, de fet, fa créixer. Mes tot té límit, i en arribar aquest, ja no es creix ni un milímetre.

Sabent ho tot-hom, això, no es compren com encara perdura el costum de preguntar si es vol créixer quan una persona està dreta.

EN ELS PARTS DOBLES, EL SEGON NAT ES L'HEREU

Quantes vegades haureu estat presents en una forta discussió respecte a qui és o ha d'ésser l'hereu en el cas de bessonada, en qual punt trascendental, com en molts altres, es té un concepte equivocacat de la realitat.

Recordo un cas en que's digué que el segon nat, en un part doble, era l'hereu i malgrat la intervenció d'un lletrat en la discussió i no gosar contradir-lo. no quedaren convensuts de la seva categòrica afirmació de que l'hereu era el que primer havia vist la llum.

Enten la gent, que el més gran és el que té més temps, o sia el que tarda en eixir de les entranyes de la mare, portant sobre'l primer unes majors estones de vida en el sí del ser que'l dóna al món.

Es vol una equivocació més gran?

Precisament és tot al revés. Mentres el ser no és nascut, no se'l compte per res, ni té cap dret adquirit, ni pod al·legar mai que se li computi el temps que ha permanescut en les entranyes de la mare, com es diu que ho al·legà el cèlebre Romero Robledo quan li impugnaren l'acte de diputat a Corts per ésser menor d'edat, a qual oposició sortí ell amb el ciri trencat de que, computant-li els nou mesos que estigué dins la mare, encara li sobrava temps. Raó de poc pès, per no dir gens, però que, per la gràcia que causà, segons es refereix, li valgué que fos admès com a representant del país que l'havia elegit, si és que realment s'hagués realitzat la elecció.

Queda desmentida la falsa opinió de la gent amb sols llegir l'article 31 del Codi civil prescribint que la prioritat del naixement, en el cas de bessonada, dóna al primer nascut els drets que la llei reconeix al primogènit.

I es comprèn que sigui aixís, doncs és el naixement el que determina la personalitat. No hi fa res que naixin dues o tres persones en poques estones de diferencia. Encara que no més portessin un quart de minut de ventatge l'un de l'altre, el primer sempre és el gran, és el que adquireix tots els drets del primogènit.

Quan un matrimoni ha tingut per primer fill a una noia i després ve al mon un noi, la dita popular és de que aquella ha caigut de l'escambell, per saber-se que en el nostre dret foral és consuetudinari el costum d'instituir hereu al primer que naixi, no tots junts, sinó un després de l'altre, i amb preferència de mascles a famelles, i aquesta preferència és la que determina que's servi l'esmentada dita popular encertada, sobre tot si els pares fan en son dia semblant institució.

FILL NATURAL Y LLEGITIM

Havem vist, llegint la redacció arcàica i fosca de moltes escriptures i documents, que al referir-se a determinada persona se li apliquen seguidament del nom i cognoms la denominació de fill natural i llegítim.

No tractarem ara d'esbrinar el fonament de l'ús degut o indegut d'aquets dos mots. Mes ens apar que, volent o sense voler, s'incorria i s'incorren encara en un error de concepte que ha trascendit fins a les arrels del poble, tant, que passant temps, de molt llegir-ho o sentir-ho llegir, aquell ho ha après i en fa una falsa aplicació dels dos mots, que certamen no son sinònims.

Es creu per la gent indocta, que al dir fill natural i llegítim és una redundancia usada en la redacció.

Fill natural és el que ha nascut de pares que al temps de la concepció d'aquell podien casar-se amb dispensa o sense ella.

Fill lilegítim és el nascut després dels cent vuitanta dies següents al de la celebració del matrimoni i avants dels trescents dies després de la dissolució del matrimoni o de la separació dels casats.

N'hi ha prou amb llegir les anteriors definicions que dona el Codi civil, per a veure la grandíssima diferència que hi ha entre una i altra mena de fills. És cert que'l fill natural es pot lilegítimar. Però i si no es lilegítima?

Es vista la necessitat de no aplicar mai els mots de natural i lilegítim a un fill, car són coses que trascendeixen a l'arrel del poble, i aquest, essent com és indocte, creu de bona fe que natural i lilegítim vol dir ço mateix, i si Déu se servís donar-li un altre fill, diria content als seus amics que la seva esposa ha donat al mon i ha augmentat la família amb un nou fill natural y lilegítim.

I és que'l poble pren sempre o quasi sempre les paraules pel seu sentit natural, sense entretenir-se en cercar definicions i etimologies, i en el cas que estem comentant, la paraula natural l'enten el poble en general com un fet o succés que s'ha produït per les forces de la natura, que és un fet veritat, sense engany, que no és artificial.

Es clar que si sabessin el significat de la paraula natural, aplicada al sèr que porta la sang de la seva sang, jamai la pronunciarien, car els fills naturals no poden dur els cognoms del pare, que és precisament quelcom viu i candent que tots el pares pronúncien amb orgull, i estimant-lo, tenim com el més preuat tresor la seva perpetuació indefinida.

TOT ES UN «ROBO»

Pel dir de la gent, tot és un «robo».

Si un botiguer qualsevol fa pagar més cara una mercaderia del just preu, el comprador s'exclama després amb els seus familiars i veïns, i tots plegats, comentant indignament el fet, el qualifiquen de «robo».

Si un lladregot furta un objecte o diners de casa agena, al saber-se, la gent diu que ha comès un «robo».

Si és falsificada una substància i es ven per bona, tot-hom diu, sense tamença, que s'ha perpetrat un «robo».

Així, doncs, tots els actes que contenen una estafa, algún furt, qualque malifeta, frau, engany o abús, pel poble no més té un mot únic, el de «robo».

Aquest concepte del «robo» no pot ésser més erroni ni més lluny de la valor de la paraula justa aplicada a cada cas. No n'està poc divorciada del veritable sentit jurídic!

I aquest error en l'aplicació del mot escaient fa ignorar més i més la definició, no sols legal, sinó la que dicta la raó natural, una paraula que no equival al fet que's comenta o es condemna.

Per a palesar el profon error en que s'incorre al qualificar de «robo» uns actes punibles o censurables de ben diferenta significació, convé atènr-nos a la lletra del Codi.

Robar és apoderar-se d'una cosa amb afany de lucre, mitjansant la força o la intimidació en les persones o en les coses.

Furtar és el mateix apoderament, sense la força o intimidació.

Roba el que despanya una caleixera o un bagul o una caixa de capdals i se n'emporta el que hi ha a dins. Si no despanya, és furt.

Estafa o enganya el que defrauda a un altre en la substància o qualitat de les coses.

Quanta diferència existeix entre el «robo», el furt, l'estafa o engany i els demés actes que'l poble en diu «robos»!

Si l'esmentada diferència fos sabuda i hi hagués aquella purificació en el llenguatge corrent, que tant és de desitjar, ningú qualificaria de «robo» als furts, als fraus, als enganys, a les estafes, etc., sinó que s'aplicaria a cada cas, com és degut, el mot just, apropiat, que reclama el seny i la raó natural.

TOT-HOM ES VEÍ

Pel sol fet de viure en una població determinada, se la qualifica, comunament, de veïna a qualsevulla persona.

Llegeixi's les instàncies que's dirigeixen a les autoritats o les demandes que's presenten als jutjats, o qualsevol document oficial o particular que s'extengui, i es palesa la pregona equivocació en que s'incorre a l'estamparse la qualitat de veí.

Hom té a les mans sovint el tex dels esmentats documents i veu que en una acta de matrimoni—per exemple—es diu de la contraient qui té dinou anys, que és veïna de... on sigui.

Aquest greu error, legalment considerat, cundeix fins a la forma vulgar d'expressió del poble i aquest qualifica de veí a tota persona qui resideix habitualment en un punt determinat, sense esbrinar si realment li és escaienta aital denominació, perquè desconeix la divisió entre llurs habitants d'un poble, ço és: en residents i transeunts i els primers es sotsdivideixen en veïns i domiciliats, segons pregona la llei municipal.

Són veïns tots els emancipats que viuen habitualment en un terme i es troben inscrits com a tals en el padró.

I són domiciliats els qui, sense estar emancipats, resideixen en el terme formant part de la casa o família d'un veí.

Per a ésser declarat veí es requereix portar dos anys de residència fixa en un terme municipal.

Tenim, doncs, que tots els menors d'edat, que a Catalunya ho són tots el que no han complert vinticinc anys, sense distinció de sexe, no poden ésser considerats com a veïns, sinó que son domiciliats, i així deu anomenar-se'ls.

EL TRACTAMENT DE VOS, FA ORDINARI

Es generalitzada la creència que'l tractar de vos a una persona, fa ordinari.

Tant està arrelada aital creència, que és de presumir la cara que posaria un senyor o una dama—sobre tot de posició elevada—si una persona de inferior categoria social i econòmica s'atrevis a dirigir-li per primera vegada la paraula donant-els-hi el tractament de «vos».

I es creu que fa ordinari perquè és el que s'usa comunament amb els pagesos i gent de baixa alcúrnia, sense pensar que és el que es té amb Déu quant a ell dirigim la mirada ferventa i li endressem les nostres oracions. I ningú creu, allavors, que l'Omnipotent hagi de sentir-se ofès per la forma usual d'expressió de tot un poble, com del

mateix poble en reb el tractament de vos el mateix rei o el president d'una nació.

Si és propi de Déu, de reis i de caps de nacions el tractament de vos, perquè ho rebutgen els senyors i les dames?

Apar més noble i sincera la paraula vos que les de vostè i tu.

Hi han pares que's fan dir de vostè pels seus fills, creguts que així hi ha més respecte, i entenent-ho d'aquest mode, molts castellans, que habitualment diuen de tu a llurs fills, canvien el tractament pel de vostè, quan s'enfaden amb ells i els volen renyar.

Altres pares hi han que's fan motejar de tu pels seus descendents, pensant que entre pares i fills hi ha d'haver el mateix tractament que's donen els grans amics i companys dient-se de tu.

Més a pagès, d'on tot ne surt: l'alegría, la salut, la pau, els bells costums i fins el nostre pa de cada dia, i on tot és sincer i natural per excel·lencia, pares i fills es diuen de vos, honorant així els fills a les mares amb el mateix tractament que donen a la Mare de tots, la Verge.

Acceptem que no hi hagi el costum de tractar-se de vos i menys en certes classes de la societat, més no creiem que faci ordinari, ni no sigui bella ni respectuosa la paraula vos.

(Continuarà)

INFORMACIÓN DE NUESTRA SOCIEDAD

Conforme con lo dispuesto en los Estatutos de nuestra Económica, ha sido convocada la Junta general ordinaria para el día 9 del actual, a las 5 de la tarde, al objeto de examinar las cuentas del año y elegir los cargos que deberán renovarse y que son los de: Director, vice director, vice censor, contador y tesorero.

—Habiendo terminado las vacaciones estivales, ha reanudado su labor nuestra Sociedad, celebrando la primera sesión en el mes de Octubre último, y confeccionadas las listas electorales, se reanuda la aparición de este BOLETÍN en la imprenta de la Casa de Misericordia.

NOTICIAS

Ha fallecido en Bobera (Lérida) el que en vida fué querido amigo y reputado médico D. Ricardo Grahit Papell, tío del Secretario de esta corporación y distinguido amigo nuestro D. José Grahit Grau, a quien, así como a la demás familia, patentizamos la expresión de nuestro más sentido pésame.

PUBLICACIONES RECIBIDAS

Estatutos de la Agrupación de Sociedades colectivas y comanditarias.

Cuestionario del Tercer Congreso Patronal celebrado en Vigo del 20 al 26 de Junio último.

Programa del Certamen literario, científico y artístico, celebrado durante las fiestas de Corpus en Granada, organizado por la Sociedad Económica de Amigos del País de dicha ciudad.

Revista financiera de la Banca Marsans, correspondiente a Junio último.

El problema de la tierra en Aragón, conferencia leída en el Ateneo de Madrid, por D. Jorge Jordana, en 21 Abril próximo pasado.

Boletín de la Sociedad Económica Cordobesa de Amigos del País de los meses de Abril a Julio de este año.

Memoria del Secretario de la Junta provincial de protección a la infancia y represión de la mendicidad, D. Juan B. Torroella, referente a la labor realizada en el año económico de 1920-21. Es un trabajo que honra mucho a su autor, el distinguido escritor gerundense, tanto por lo bien redactada como por lo completa que es.

Memoria de los trabajos realizados y acuerdos tomados por el Consejo provincial de Fomento de esta ciudad durante el ejercicio de 1920.

Boletín de la Liga de las Sociedades de la Cruz Roja, Ginebra, de los meses de Marzo a Julio últimos.

El exportador americano, revista mensual del Comercio de exportación, de Nueva York, correspondiente a los meses de Mayo a Agosto últimos.

